

**WYRABIANIE SPIRYTUSU
Z BURAKÓW.**

*Y
Kur*

712

WYRABIANIE SPIRYTUSU
Z BURAKÓW
JAKO NAJPEWNIJSZY ŚRODEK

PRODUKOWANIA

T A N I O M I Ę S A ,

A ZARAZEM

ZNACZNEGO POWIĘKSZENIA ZBIORU ZBOŻA.

**RZECZ ZEBRANA Z NAJNOWSZYCH DOŚWIAD-
CZEŃ ZA GRANICĄ I W KRAJU NASZYM W TEJ
FABRYKACYI POCZYNIONYCH,**

PRZEZ

Jana Nepomucena Kurowskiego.

Z dwiema tablicami rycin.

W WARSZAWIE.

NAKŁADEM AUTORA.

—
1855.

Wolno drukować, z warunkiem złożenia w Komitecie Cenzury, po
wydrukowaniu, prawem przepisanej liczby exemplarzy.

W Warszawie dnia 30 Maja (11 Czerwca) 1855 r.

Cenzor, Radca honorowy,

A. Broniewski.

W Drukarni J. UNGER.

DO SZANOWNYCH CZYTELNIKÓW.

Wyrabianie spirytusu z buraków, jest jeszcze zbyt nowe, aby już zasady téj fabrykacyi na pewnej stanęły podstawie. Owszem, wiele jeszcze zapewne upłynie czasu, zanim ona dojdzie do właściwego stopnia: *tak było z kartoflami w początkach używania ich na gorzelnie; tak bywa z każdą nowością.* A przecież, fabrykacya ta, już dziś, tak wielkie wydaje korzyści, iż gdyby nawet nie posunęła się naprzód, czego spodziewać się nie można, gdyżby się to sprzeciwiało zwyczajnemu biegowi, *jużby można na nich zaprzestać.*

Na poparcie tego twierdzenia, przytaczamy niektóre wypadki w kraju naszym i za granicą otrzymane. Przekonywają one widocznie: jak to bardzo przewyższają buraki, pod względem wydatku spirytusu *z danej przestrzeni ziemi*, kartofle, przy obecnym ostatnich nieplonie.

Do porównania tego, weźmy iż 1 dziesiąt. (2 m. pols.) kartofli wydaje obecnie 40 czter. (80 korcy) (*); wszakże wielu gospodarzy w roku upłynionym zaledwie zebralo z dzies. 50 do 60 czter. (25 do 30 korcy z m.); zaś buraków przyjmujemy 140 czter. z dzies. (120 korcy z m.). Jestto średni urodzaj, skoro ta roślina jest hodowaną jak być winna. Z czter. kartofli weźmy 24 kw. spirytusu zwyczajnego stopnia, czyli 10 próby Magiera.

Już przed 10 laty, hr. Henryk *Potocki w Chrzastowie*. pierwszy u nas (a jak się zdaje i za granicą) padł na myśl wypalania wódki z buraków; i po kilku próbach, otrzymał z korca ($\frac{1}{2}$ czter.) podobnie jak kartofle w parze gotowanych, (co podług najnowszych doświadczeń, najmniej spirytusu wydaje). 8 kw. spirytusu 10 próby Mag.

Podług tego:

60 czter. buraków po 16 kw. wyda spirytusu kw. 960
 20 czter. kartofli po 24 kw. kw. 480
 (Jak wiadomo od lat kilku, kartofle wydają za-
 ledwie 18 do 20 kw. z czter.

Zatém *mniej* z kartofli niż z buraków kw. 480

(*) Dla skrócenia, w redukcji miar i wag, opuściliśmy wszelkie ułamki; natomiast, dla ułatwienia skrupulatnego obliczenia, dodajemy:

iż 100 kor. pols.	równa się 61 Czwertniom.
100 mor. —	= 51 dziesiątinom.
100 funt. —	= 99 funt.
100 garn. —	= 33 $\frac{1}{2}$ wiadrom.
1 hektar	= 1 m. 235 pręt. pols.
1 hektolitr	= 25 garn. pols.
1 litr	= 1 kwarta.
1 kilogram	= 2 $\frac{1}{4}$ funta.
1 metr	= $\frac{1}{3}$ arszyna. Blisko 2 łok. p.